

Adem-i kabul ve kabul-ü adem

Hasan Bey: “Adem-i kabul ile kabul-ü adem’i izah eder misiniz? Ayrıca adem-i tasdik ne demektir?”

İmanla küfür, hidayetle dalâlet, doğrulukla yanlışlık, Hak ile bâtil Hazret-i Âdem’den (as) beri iki ayrı kutup hâlinde, hep birbiriyle mücâdele ede gelmiştir.

Bunlardan iman, hidayet, doğruluk ve hak tarafı, hakikati esas almış; muhtelif ispat, ikna, tesbit, burhan ve delil yolları ile her defasında hakkaniyetini ortaya koymuştur. Meselâ Peygamberlerin her topluma göre farklı biçimlerde tezahür eden mucizeleri saf hakkın, sâfi hakîkatin ve dosdoğru îmânın ehl-i küfre ispatından başka bir şey değildir. Sözcüleri, Hazret-i Salih’te (as) o günün insanların fehmine göre “kaya’dan kırmızı deve çıkarmak” şeklinde tecellî eden hakkın ispatı, Hazret-i Muhammed’e (asm) geldiğimizde mucize olarak geleneksel olağanüstü tezahürlerin de devâm etmesiyle birlikte, âhir zaman ümmetinin fehmine uygun olarak kelâmında, sözde, edebiyatta, ilimde, ahlâkta, akılda ve çıplak hakîkatin kendi içinde muhtelif ispat ve delil yolları tecellî etmiştir. Meselâ Kur’ân’ın hâlâ aşılamayan kelâmî, edebî ve ilmî mucizesi, İslâmiyet’in hâlâ önüne geçilemeyen; bununla beraber, tazeliğinden hiçbir şey kaybetmeyen ve gün geçtikçe gençleşen medenî değerlerinin, insânî ölçülerinin ve evrensel kriterlerinin her zamanda, her mekânda ve her toplumda “geçerliliği ve üstünlüğü” mu’cizesi, iman hakikatlerinin akıl, burhan, ilim, tahkik ve tetkik ile gün geçtikçe kendisine daha zengin ve daha yeni ispat ve delil yolları geliştirmesi ve her geçen gün milyarların temâyülüyle hakkaniyetinin “doğrulanması” mu’cizesi bunlardan sadece bir kaçıdır.

İmanın elinde bulunan bunca kanıtı karşı, karşı cepheyi teşkil eden küfrün ve dalâletin elinde ne vardır? Kanıt ve delil var mıdır? Hayır!

Daha açık söyleyelim: İslâmiyet’in dâvâ ettiği ve savunduğu “iman esaslarının” zıddı olan “küfür ve dalâlet fikirleri” henüz aklın, ilmin (bilimin), iz’ânın, insafın vicdanın sağ duyulu ve sâlim ölçüleriyle ispat edilebilmiş değil. Meselâ “Allah’ın varlığı” dâvâsının doğrulanması binlerce delil ve kanıt ile sağlanmış iken; bazı felsefî görüşlerin öne sürdüğü ve bir kısım insanları küfre sürükleyen “Allah’ın yokluğu” iddiâsı bunca yıldan beri zandan, vehimden, şekten, şüpheden, adem-i kabul veya kabul-ü ademden öteye geçebilmiş değil. Yani “küfür, inkâr ve dalâlet” hâlâ ispat,

kanıt ve delil bekleyen bir “kör iddiâlar serisi” niteliğinde.

Bedüzzaman Saîd Nursî Hazretleri küfrün, inkârın ve dalâletin “keyfiyetini” tahlil ediyor ve iki ana kısma ayırıyor: 1-Adem-i Kabûlcüler. 2-Kabûl-ü Ademciler.

1-Adem-i Kabûl: Adem-i tasdiktir. Yani yalnız kabulün, imanın ve tasdikin olmamasıdır. İmansızlıktır. İman hükümlerini nefiy ve reddetmekten ibârettir. İnanmamaktır. Hakkı kabul etmemektir. Hakikati görmemektir. Doğrudan yüz çevirmektir. Hidayeti terk etmektir.1 Bir lâkaytlıktır. Bir göz kapamaktır. Cahilâne bir hükümsüzlüktür. Aklen hakla uğraşmamaktır.2

Bu yol kolaydır. Çünkü gözünü haktan çevirdin mi, zaten sefahati görürsün. Sefâhet ise nefse hitap eder, ispat ve delil istemez ve çabuk aldatır.

2-Kabûl-ü Adem ise: Dünyada en zor şeydir. Çünkü bu, sadece “inanmamak” değil; “yokluğun kabulüdür.” İtikâdî ve fikrî bir hükümdür. Yani imanın aksine hükmetmektir. İmanın zıddına bir yol açmaktır. Hakkın aksini ispat etme dâvâsıdır.3 İnkârdır.4

İşte bu yol ispat ve delil ister. Yokluğun ispatının yapılması ise mümkün değildir. Yani “Allah’a inanmıyorum” demek başka; “Allah yoktur” tarzında hüküm vermek başkadır. Birincisi ispat istemez. Kişinin kendi tercihidir. Onun için kolaydır. Ya da kolay gibi gözükür. Ama ikincisi bir hükümdür, bir fikirdir; ispat ister. Binaenaleyh, bu ikinci yoldakiler “yokluğu” ispat edemedikleri zaman “varlığa” inanmak zorundadırlar!

Dipnotlar:

1- Lem’alar, s. 82

2- Mektûbât, s. 302

3- Lem’alar, s. 82

4- Mektûbât, s. 302